

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΦΩΝΗ

Αγαπητά μέλη και φίλοι μας,

Β' τρίμηνο 2013 (τεύχος **30**)

Η πολιτιστική δράση όλων των μη κερδοσκοπικών φορέων εμπλουτίζει τις εμπειρίες μας, διαδηλώνει την πρόθεσή μας να ασχοληθούμε με κάτι παραγωγικό και με ευμενή αποτελέσματα στην όλη επαγγελματική και κοινωνική μας συμπεριφορά και εμπεδώνει ένα αίσθημα αλληλεγγύης και κατανόησης, στοιχεία που είναι απαραίτητα σήμερα, στον δύσκολο δρόμο της καθημερινής μας ζωής, ιδιαίτερος στις μεγαλουπόλεις. Με την φιλοσοφία αυτή, το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας, αποφάσισε, εν μέσω περιόδου λιτότητας και δυσμενών οικονομικών καταστάσεων, να διοργανώσει πολυήμερη εκδρομή στην Κάτω Ιταλία, στην Καλαβρία, η οποία είναι γεμάτη από Ελληνόφωνα χωριά, όπου η Ελληνική γλώσσα είναι σεβαστή και ομιλείται από αρκετούς κατοίκους που είναι απόγονοι των μεταναστευσάντων αρχαίων και βυζαντινών Ελλήνων στις περιοχές αυτές. Είναι απορίας άξιον πως τόσοι Έλληνες, για τόσους αιώνες, σε ένα διαφορετικό κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον, με αλλόδοξες πιέσεις και θρησκευτικούς φανατισμούς, κατάφερε να διατηρήσει την ελληνικότητά του με την έννοια της γλώσσας και της θρησκείας, αλλά και των ηθών και εθίμων των παλαιότερων κοινωνικών του στρωμάτων. Η προετοιμασία για την εξόρμηση αυτή είναι πυρετώδης και προσεκτική, οφείλεται δε στην έμπνευση του επί σειρά ετών εκπαιδευτικού κ. Σωτηρίου Τόνα, που υπηρέτησε στα Ελληνόφωνα χωριά της Κάτω Ιταλίας και δίδαξε την Ελληνική γλώσσα.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΡΔΑΛΑΣ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ «ΒΥΡΩΝ»

Μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας των Σπιτιών της Ευρώπης

ΕΛΡΑ : Βύρωνας, οδός Κωνσταντινουπόλεως, αριθ. 31 (Τ.Κ. 16232)

ΓΡΑΦΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ : οδός Ακαδημίας, αριθ. 7 (Τ.Κ. 10671)

Τηλ. +30210-3644704, +30210-3382229, +30210-7660509

Φαξ +30210-3635748, +30210-7660509

e-mail : eurobyron@yahoo.com

ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΙΤΑΛΙΑΣ Η ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΗ ΚΑΛΑΒΡΙΑ

«Καλώς ήρτετε»: με αυτή τη φράση στα χείλη και με χαρούμενα πρόσωπα μας υποδέχονται σε μια Ελλάδα που η καρδιά της χτυπά έξω από τα δικά της όρια. Η Ελληνόφωνη Καλαβρία σαν τραγούδι φερμένο μέσα από τους αιώνες, ταξιδεμένο στις θάλασσες της Μεσογείου επιβιώνει χάρη στους κατοίκους της. Το μαγευτικό οδοιπορικό στα πιο απομονωμένα και φτωχικά σπλάχνα της Ιταλίας, όπου οι άνθρωποι μιλούν μια αρχαία δωρική γλώσσα, τα γκρεκάνικα, και σύσσωμοι καρδιοχτυπούν για να μη σβήσει η Μεγάλη Ελλάδα, είναι κάτι παραπάνω από συγκινητικό.

Όλα ξεκίνησαν στα τέλη του 8ου π.Χ. αιώνα όταν Έλληνες άποικοι εγκαταστάθηκαν στα ανατολικά παράλια της Σικελίας και της Κάτω Ιταλίας, χαρίζοντας σε αυτό το ελληνικό τμήμα το όνομα Μεγάλη Ελλάδα.

Στην Καλαβρία ιδρύθηκαν και ήκμασαν σημαντικές ελληνικές αποικίες, όπως το Ρήγιο από τους Χαλκιδείς το 715 π.Χ., το οποίο αργότερα κατοίκησαν Μεσσήνιοι πρόσφυγες. Οι Λοκροί ιδρύθηκαν από Δωριείς της Λοκρίδας το 673 π.Χ. και πήραν το προσωνύμιο Επιζεφύριοι από το ακρωτήριο Ζεφύριο. Η ορεινή Βονα στέκει αγέρωχη αιώνες για να θυμίζει την ελληνικότητα του τόπου.

Οι πόλεις Κρότων και Σύβαρις, από τα πιο πλούσια κράτη της Ιταλίας, ιδρύθηκαν από μετανάστες Αχαιούς τον 8ο αι. π.Χ. και έπαιξαν σημαντικό πολιτιστικό και εμπορικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή.

Από τον 6ο αι. μ.Χ. και μετά εγκαταστάθηκαν στην περιοχή Βυζαντινοί στρατιωτικοί και πολιτικοί υπάλληλοι, καθώς ο στρατηγός του αυτοκράτορα Ιουστινιανού, Βελισάριος, το 535 μ.Χ. αποβιβάστηκε στη Σικελία και απελευθέρωσε το νησί και την Καλαβρία από τους Γότθους. Αργότερα επικάθισαν στην Καλαβρία Έλληνες της Καρχηδόνας μετά την κατάληψη της Αφρικής από τους Αραβες, Έλληνες της Σικελίας μετά την κατάληψη του νησιού από τους Αραβες το 823 μ.Χ. και εικονολάτρες από τις ανατολικές βυζαντινές επαρχίες κατά την εικονομαχία (726-843 μ.Χ.) οι οποίοι και ίδρυσαν ερημητήρια και μοναστήρια σε όλη την περιοχή.

Η Καλαβρία υπήρξε για τους Βυζαντινούς ένα σημαντικό οχυρό προς τη Δύση για την αναχαίτιση των βαρβάρων. Η ακμή της τοποθετείται τον 9ο έως και τον 11ο αι. μ.Χ. οπότε κατακτήθηκε από τους Νορμανδούς, έγινε Δουκάτο και εκδιώχθηκαν οι Βυζαντινοί. Τον 12ο αι. μ.Χ. έληξε η βυζαντινή κυριαρχία στην Κάτω Ιταλία και παρά τις ξένες κυριαρχίες οι κάτοικοι διατήρησαν την ελληνικότητά τους, τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους.

Οι μεταναστεύσεις πληθυσμών στην Κάτω Ιταλία συνεχίστηκαν και μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Η Ελληνόφωνη περιοχή της Καλαβρίας τον 16ο αι. μ.Χ. απλωνόταν σε όλη τη Νότια Ιταλία. Σήμερα περιορίζεται στην οροσειρά του Ασπρομόντε και αποτελείται από τα ελληνόφωνα χωριά Αμεντολέα, Βούα, Γιαλός του Βούα, Βουνί, Ροχούδι, Γκαλιτσάνο, Κοντοφούρι, Χωρίο Βουνί, Χωρίο Ροχούδι.

Οι λιγοστοί κάτοικοι των χωριών, γεωργοί και κτηνοτρόφοι στην πλειονότητά τους, διατηρούν τη γκρεκάνικη γλώσσα, ήθη και έθιμα από την παράδοση που κληρονόμησαν και κυρίως τη μουσική και τα τραγούδια αιώνων που σμιλεύτηκαν στη συνειδήσή τους. Δηλώνουν Έλληνες, είναι περήφανοι για την καταγωγή τους, ορθώνουν το ανάστημά τους μέσα στα βουβά σοκάκια της απομόνωσης και ανάβουν κεριά για να υποδηλώσουν την ελληνικότητά τους. Είναι η τρανταχτή και μοναδική πια απόδειξη πως εκεί χτυπά ακόμα μια καρδιά ελληνική.

Πινακίδες, ευχές, συζητήσεις. Λέξεις και φράσεις γκρεκάνικες που μοιάζουν να ξεπετάγονται από τους στίχους της Ιλιάδας και της Οδύσσειας. Από τον μικρότερο έως τον γεροντότερο, σε τούτα τα μέρη, οι άνθρωποι μιλούν και τραγουδούν την γκρεκάνικη γλώσσα, προσπαθώντας να μείνουν συνδεδεμένοι αιώνια με την ελληνική καταγωγή τους. Η ελληνική γλώσσα της Καλαβρίας επιβιώνει αιώνες ολόκληρους στα δύσβατα χωριά του Ασπρομόντε και οι φωνές των ανθρώπων που επιμένουν ελληνικά μοιάζουν να αγωνίζονται για τη διατήρηση της κοινής μας γλώσσας.

Τα γκρεκάνικα είναι μια αρχαία διάλεκτος με ιταλικές προσμειξείς. Η διάλεκτος αυτή είναι μετεξέλιξη της αρχαίας δωρικής διαλέκτου και διατηρεί ομηρικές λέξεις. Η γλώσσα ήταν ισχυρή και αντιστάθηκε στην ιταλική, και ακόμη και όσες ιταλικές λέξεις εισχώρησαν σε αυτήν, φόρεσαν... ελληνικό χιτώνα. Οι γεροντότεροι κάτοικοι της Ελληνόφωνης Καλαβρίας μιλούν τα γκρεκάνικα στην καθημερινότητά τους. Οι μακρινοί αυτοί απόγονοι των πρώτων Ελλήνων μεταναστών αρνούνται να μιλήσουν ιταλικά και ωθούν τους νέους να διδάσκονται τα γκρεκάνικα. Μάχονται να διατηρήσουν τη γλώσσα γιατί με τον λόγο τους κρατούν ζωντανή την ελληνική τους ταυτότητα και αντιπαλεύονται εκείνους τους λίγους ντόπιους που ακόμα και σήμερα θεωρούν τα γκρεκάνικα κατώτερη γλώσσα, τη γλώσσα των φτωχών βοσκών.

Στην Καλαβρία το τοπικό Σύνταγμα ρυθμίζει νόμιμα τη χρήση της γλώσσας από την ελληνόφωνη μειονότητα. Γι' αυτό τον λόγο στο Ροχούδι, στο Κοντοφούρι, στην Αμεντολέα, στο Γκαλιτσανό, στη Μπόβα Μαρίνα η γλώσσα που ακούγεται είναι «i glossa tu grecani», δηλαδή «η γλώσσα του Έλληνα» και μάλιστα διδάσκεται με πείσμα.

Η γκρεκάνικη γλώσσα αργοσβήνει σήμερα, ωστόσο υπάρχουν κάποιοι περήφανοι Έλληνες που αρνούνται να υποταχθούν στις επιταγές των καιρών και διδάσκουν στα σπίτια και στη Βιβλιοθήκη της Bona Marina και των άλλων χωριών τα γκρεκάνικα.

Μια ανάγλυφη ζωγραφιά είναι το Galliciano, η Ακρόπολη του Ελληνισμού της Καλαβρίας. Οι κάτοικοι καλοντυμένοι και φιλόξενοι κρατούν τις ελληνικές συνήθειες των κερασμάτων, οπότε εύκολα ο ένας καφές διαδέχεται τον άλλον. Το Ρήγιο αποτελεί ξεκάθαρα μια γη ελληνική που ζητά ανάσα από τη μητέρα Ελλάδα για να ελευθερώσει τον πολιτισμό, την κουλτούρα και την ιστορία της Μεγάλης Ελλάδας.

Η Bona Marina (Γιαλός του Βούα), είναι μια παραλιακή κωμόπολη όπου βρήκαν καταφύγιο οι κάτοικοι της ορεινής Bona, οι οποίοι φροντίζουν και διατηρούν σαν κερύ αναστάσιμο την πολιτιστική και γλωσσική τους κληρονομιά. Εκεί μάλιστα, βρίσκεται το Κέντρο Ελληνόφωνων Σπουδών, όπου διδάσκονται τα γκρεκάνικα, μια μικρή λαογραφική συλλογή και η Βιβλιοθήκη με πολλά ελληνικά βιβλία.

Μια μοναχική υπερήλικη φιγούρα ανάμεσα σε χαλάσματα και πέτρινα σπίτια του Galliciano. «Τα γκρεκάνικα της Καλαβρίας που μιλάμε μέχρι σήμερα εδώ είναι ένας ανεκτίμητος θησαυρός γλωσσικής αξίας, ένα μνημείο που δεν το βλέπουμε, αλλά το ακούμε», μας λέει ο καθηγητής Elio Cotronei. Η έννοια και η προσπάθεια των ανθρώπων για τη διάσωση των γκρεκάνικων είναι διαρκής. Τα γκρεκάνικα τα μιλά από μικρός («platago ti glossa» όπως λέγεται) και ο Pepe Zindatta, πρόεδρος του Κέντρου Συντονισμού της Καλαβρίας: «Θέλουμε να ζήσει η γλώσσα και να πάει μπροστά. Και όχι μόνο η γλώσσα. Εγώ παίζω ταμπορέλο, τσαμπούνα, λύρα της Καλαβρίας και φλάουτο. Έχουμε το ίδιο αίμα και μιλούμε την ίδια γλώσσα, είμαστε αδέρφια, όπως λέει κι ένα τραγούδι μας».

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΡΔΑΛΑΣ

ΟΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΜΑΣ

Μεγάλη επιτυχία είχε ο εορτασμός της Πρωτοχρονιάς και η κοπή της πίτας, τον Ιανουάριο του 2013. Στην ομιλία, που ακολούθησε, ομιλητής ήταν ο κ. Σωτήριος Τόνας, εκπαιδευτικός, που υπηρέτησε ως δάσκαλος της Ελληνικής γλώσσας στα Ελληνόφωννα χωριά της Κάτω Ιταλίας, και συγκεκριμένα στην Μπόβα Μαρίνα, όπου συγκεντρώνονται πολλοί κάτοικοι από τα γύρω μέρη και, κυρίως, από την Μπόβα, παλαιά πρωτεύουσα της περιοχής, το Κοντοφούρι, το Φοχούδι και το Γκαλιτσιανό. Έδρα των Ελληνόφωνων Συλλόγων είναι η πρωτεύουσα της Κλαβρίας, το Φήγιο, όπου και εκεί ομιλούνται και πάλι τα Ελληνικά, όπως έχουν διαμορφωθεί με την πάροδο του χρόνου και με τις επιρροές της Ιταλικής γλώσσας.

Με το προσωρινό πρόγραμμα προβλέπεται η επίσκεψη σε έξη χωριά της Ελληνόφωνης Περιοχής της Κλαβρίας, δηλαδή στο Φοχούδι, στην Μπόβα, στην Μπόβα Μαρίνα, στο Γκαλιτσιανό, στους Λοκρούς και στον Τέρακα. Ο χρόνος δεν επιτρέπει την επίσκεψη και σε άλλα χωριά, πράγμα το οποίο προγραμματίζεται για μεταγενέστερη επίσκεψη.

Προβλέπεται η συνάντηση με τους τοπικούς Δημάρχους και Προέδρους των Ελληνόφωνων Κοινοτήτων, επισκέψεις σε ορθόδοξα μνημεία (μοναστήρια και εκκλησίες) και συναντήσεις με ορθόδοξους ιερείς και πολλές άλλες επισκέψεις σε αρχαιολογικά μουσεία και λαογραφικούς τοπικούς θησαυρούς.

Η εξόρμηση έχει προγραμματισθεί να γίνει μεταξύ Τρίτης 7 Μαΐου και Κυριακής 12 Μαΐου 2013, αμέσως μετά το Πάσχα. Αναμένεται αθρόα προσέλευση μελών και φίλων του Συλλόγου μας, δεδομένης της ενδιαφέρουσας αυτής εκδήλωσης, αλλά και του χαμηλού της κόστους, όπως το προσδιόρισε το ταξιδιωτικό γραφείο ΙΜΑΛΙΑΪΑ τράβελ.

Πέραν αυτού, προγραμματίζεται για το Σάββατο 18 Μαΐου 2013 ο καθιερωμένος εορτασμός της Ημέρας της Ευρώπης, ο οποίος εφέτος δεν θα έχει πλέον οικονομικό περιεχόμενο, αλλά

περιβαλλοντικό. Ομιλητής θα είναι ο μετεωρολόγος κ. Βασίλειος Κωστόπουλος, ο οποίος θα αναπτύξει το θέμα «Βιοποικιλότητα, το μέλλον της ζωής μας στην Γη».

Παράλληλα, γίνονται όλες οι σχετικές προετοιμασίες για τον εορτασμό των 20 χρόνων δράσης και παρουσίας του Συλλόγου μας στον Ευρωπαϊκό πολιτιστικό χώρο, αλλά και για την υποδοχή και οργάνωση του πανευρωπαϊκού συνεδρίου του γαλλικού οργανισμού EUROCAPITALLES, που θα γίνει στο τέλος του μηνός Σεπτεμβρίου 2013.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

+ 30 210 - 36 44 704, + 30 210 - 76 58 804
+ 30 210 - 33 82 178, + 30 210 - 76 60 509

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ «ΒΥΡΩΝ»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Σταύρος Βαρδαλάς

Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μιχαήλ Καρτσούνης

Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Γεώργ.Γεωργακόπουλος

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ :

Βασίλης Αποστολόπουλος

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚ. ΕΠΟΠΤΗΣ :

Δημήτριος Λάμπος

ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ :

Κωνστ. Σιάκουλης

ΜΕΛΟΣ :

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΚΠ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Μαίρη Κοσμετάτου

ΜΕΛΟΣ :

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΠΙΤΡ. ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Δημήτρης Κοντούλης

ΜΕΛΟΣ :

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΠ. ΔΙΕΘ.ΣΧΕΣΕΩΝ

Δήμητρα Μαυροειδή

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ :

ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Βασίλ. Αποστολόπουλος

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Σμαραγδή Αρβανίτη

ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Δέσποινα Ρήγα